

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4CdoR/1/2024
Identifikačné číslo spisu: 7221206711
Dátum vydania rozhodnutia: 26.09.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:7221206711.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa T. P., narodenéj XX. U. XXXX, bytom u matky, zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné námestie 9, dieťa rodičov - matky T. H. P., narodenéj XX. C. XXXX, W., V. XXXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Košice, Kuzmányho 29, IČO: 472 344 66 a otca Y. P., narodeného X. H. XXXX, Š. T., Ž. XX, t. č. W., Y. XX, zastúpeného advokátkou JUDr. Ludmilou Raffáčovou, Košice, Nerudova 6, o návrhu rodičov na zmenu úpravy styku a návrhu matky na zvýšenie výživného na maloleté dieťa vedenom na Mestskom súde Košice (pôvodne Okresný súd Košice II) pod sp. zn. 17P/120/2021, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. augusta 2023 sp. zn. 15CoP/15/2023, takto

rozhodol:

1. Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. augusta 2023 sp. zn. 15CoP/15/2023 vo výroku I., ktorý zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletou T. každý párny týždeň kalendárneho roka v utorok od 15.00 hod. do 18.00 hod. a v sobotu od 9.00 hod. do nedele do 19.00 hod., každý nepárny týždeň kalendárneho roka v utorok a vo štvrtok od 15.00 hod. do 18.00 hod., počas letných prázdnin od 1.7. od 9.00 hod. do 15.7. do 19.00 hod. a od 1.8. od 9.00 hod. do 15.8. do 19.00 hod., počas vianočných prázdnin v párnom kalendárnom roku od 23.12. od 9.00 hod. do 26.12. do 9.00 hod. a od 2.1. od 9.00 hod. do 6.1. do 19.00 hod., v nepárnom kalendárnom roku od 26.12. od 9.00 hod. do 2.1. do 19.00 hod., počas jarných prázdnin každý nepárny rok od pondelka od 9.00 hod. do nedele do 15.00 hod., počas veľkonočných sviatkov každý kalendárny rok od piatka od 9.00 hod. do soboty do 18.00 hod. z r u š u j e a vec mu v zrušenej časti vracia na ďalšie konanie.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. augusta 2023 sp. zn. 15CoP/15/2023 vo výroku II., ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II., III. a IV. a vo výroku III. rozsudku krajského súdu z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Košice (pôvodne Okresný súd Košice II, ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 3. októbra 2022 č. k. 17P/120/2021-336 rozhodol tak, že prvým výrokom návrh otca a matky na zmenu úpravy styku zamietol. Druhým výrokom návrh matky na

zvýšenie výživného zamietol. Tretím výrokom zmenil rozsudok Okresného súdu Košice II sp. zn. 14P/56/2020-440 zo dňa 11. mája 2021 v časti styku tak, že otec je oprávnený v určenom čase dieťa od matky prevziať a povinný v určenom čase matke dieťa odovzdať v mieste jej bydliska, ktoré je miestom obvyklého pobytu maloletého dieťaťa. Štvrtým výrokom určil, že pokiaľ sa styk otca s dieťaťom neuskutoční z dôvodu choroby maloletej, matka je povinná umožniť styk otcovi v náhradnom termíne v rovnakom rozsahu v najbližšom termíne po uzdravení maloletej.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie matky rozsudkom z 8. augusta 2023 č. k. 15CoP/15/2023-396 prvým výrokom zmenil rozsudok prvostupňového súdu tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletou T. každý párny týždeň kalendárneho roka v utorok od 15.00 hod. do 18.00 hod. a v sobotu od 9.00 hod. do nedele do 19.00 hod., každý nepárny týždeň kalendárneho roka v utorok a vo štvrtok od 15.00 hod. do 18.00 hod., počas letných prázdnin od 1.7. od 9.00 hod. do 15.7. do 19.00 hod. a od 1.8. od 9.00 hod. do 15.8. do 19.00 hod., počas vianočných prázdnin v párnom kalendárnom roku od 23.12. od 9.00 hod. do 26.12. do 9.00 hod. a od 2.1. od 9.00 hod. do 6.1. do 19.00 hod., v nepárnom kalendárnom roku od 26.12. od 9.00 hod. do 2.1. do 19.00 hod, počas jarých prázdnin každý nepárny rok od pondelka od 9.00 hod. do nedele do 15.00 hod., počas veľkonočných sviatkov každý kalendárny rok od piatka od 9.00 hod. do soboty do 18.00 hod. Druhým výrokom potvrdil prvostupňový rozsudok vo výrokoch II., III. a IV. tretím výrokom určil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov celého konania.

2.1. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil síce skutočný stav v dostatočnom rozsahu, na základe toho mal dospieť k správny skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdiť. Uviedol, že z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia vyplýva nesúlad medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Je názoru, že súd prvej inštancie porušil svojim rozhodnutím právo účastníkov na spravodlivý proces, pretože v hodnotení skutkových zistení absentuje relevantná skutočnosť pri vyhodnotení úpravy rodičovských práv a povinností na strane otca. Súd prvej inštancie vôbec nebral do úvahy právo otca ako rodiča, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti s poukazom na ustanovenie § 62 ods. 5, 6 Zákona o rodine. Súd prvej inštancie sa vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozsudku zaoberal v prevažnej miere argumentáciou matky maloletej T. ohľadom zdravotného stavu maloletej, poukazom na školské a mimoškolské povinnosti. Nezaoberal sa však dôsledne právom otca na realizáciu styku s maloletou. Rozsudok súdu je v časti výroku I. nepresvedčivý, odôvodnenia rozsudku, rovnako ako aj závery ku ktorým dospel nie sú racionálne a spravodlivé. Odvolací súd konštatoval, že odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku nie je dostatočne vyčerpávajúce a nezodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd nezistil v tejto veci dôvod, pre ktorý by mal súhlasiť s podstatnou argumentáciou použitou súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného postupu ohľadom styku maloletej s otcom. Právo pre správnosť a objektívnu argumentačnú presvedčivosť súdom prvej inštancie z dôvodov, ktoré tam uviedol, nepostačovalo pre konštatovanie správnosti dôvodov súdu prvej inštancie odvolacím súdom.

2.2. K matkou namietanému odvolaciemu dôvodu zúženia styku a nevykonaniu navrhovaného dokazovania s poukazom na vyjadrenie kolízneho opatrovníka v správe z 28. septembra 2022 odvolací súd uviedol, že vykonané dôkazy zhodnotil súd prvej inštancie v súlade s tým, čo uviedla maloletá pri jej vyjadreniach pred kolíznym opatrovníkom, pričom samotná maloletá argumentovala, že s ockom chce byť v utorok, prípadne nejaký iný deň a neprespí u neho iba z toho dôvodu, že by jej bolo smutno za mamkou. V žiadnom prípade vyjadrenie dieťaťa nespochybňuje, že jej vzťah k otcovi je dobrý. To, že medzi rodičmi existuje vzájomná nevraživosť a konflikty, do ktorých je vťahované veľakrát aj samotné maloleté dieťa ešte neznamená, že by súd prvej inštancie musel nariadiť znalecké dokazovanie z odboru psychológie na to, aby mohol byť realizovaný styk s maloletým dieťaťom, či už rozšírený alebo zúžený zo strany otca. Práva styku rodiča s dieťaťom korešpondujú v celom rozsahu s právom dieťaťa poznať svojich rodičov, právo na ich starostlivosť, ako aj právo na zachovanie jeho rodinných vzťahov v súlade so Zákonom o rodine a s vylúčením nezákonných zásahov podľa čl. 7 a 8 Dohovoru o právach dieťaťa. Aj odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie apeluje na obidvoch rodičov, ktorí si musia uvedomiť,

že aj keď nežijú v spoločnej domácnosti, rodičovské práva a povinnosti majú k maloletemu dieťaťu rovnaké. Je v prvom rade v záujme maloletej T., aby sa obidvaja rodičia rozumne a s rešpektom voči sebe, ale predovšetkým voči dieťaťu, zlepšili v komunikačných vzťahoch a takto vybudovali zdravé rodinné prostredie pre maloletú T., kde aj dieťa pociťuje, že môže existovať pokojne, bezkonfliktne, či už v prítomnosti otca alebo prítomnosti matky rovnako. Ďalej uviedol, že čo sa týka potreby zúženia styku otca s maloletou, v tomto konaní nemožno vziať do úvahy rozhodnutie Okresného súdu Košice II. sp. zn. 25C/87/2020-31 z 27. novembra 2020, ktorým súd uložil otcovi zákaz vstupovať do bytu č. 12 nachádzajúceho sa v W. na ul. V. XX, vchod XX na 6. poschodí, ako aj na pozemok nachádzajúci sa v kat. úz. W., zastavaná plocha a nádvorie. Ide o vzťah otca a matky, nie otca k maloletej T.. Odvolací súd zdôraznil, že výrokom III. súd prvej inštancie zmenil rozsudok Okresného súdu Košice II. 14P/56/2020-440 z 11. mája 2021 v časti styku tak, že otec je oprávnený v určenom čase dieťa od matky prevziať a povinný v určenom čase matke odovzdať v mieste jej bydliska, ktoré je miestom obvyklého pobytu maloleteho dieťaťa. Daným výrokom v žiadnom prípade súd prvej inštancie nerozhodol o tom, že dieťa má otec prevziať v budove, kde má zakázaný vstup, resp. v samotnom byte alebo pred dverami bytu. Má odovzdať maloleté dieťa v mieste jej bydliska, ktoré je miestom obvyklého pobytu maloleteho dieťaťa, t. j. výrok, ktorým bola matka zaviazaná odovzdať dieťa otcovi v mieste jej bydliska, nie v budove, v ktorej je byt, do ktorého má otec zakázaný vstup. Z uvedeného znenia výroku III. napadnutého rozsudku je preto odvolací súd toho názoru, že v žiadnom prípade predmetným rozsudkom nebol spochybnený rozsudok zo dňa 27. novembra 2020, ani nebolo v žiadnom prípade porušené právo na ochranu práv matky maloletej predmetným rozsudkom.

2.3. Odvolací súd ďalej poukázal, že matka svoju odvolaciu argumentáciu vo vzťahu k samotnému nahradeniu termínov z dôvodu choroby maloletej postavila na svojom presvedčení, že existuje v tomto prípade reálne ohrozenie zdravia, resp. života maloletej, pričom by maloletá mala byť tým pádom obmedzovaná na ďalšom styku s otcom v tom znení, že sama sa vyjadrila, že považuje stretávanie sa s otcom v utorok, resp. štvrtok za dostatočný s poukazom na to, že nastúpila do 1. ročníka základnej školy a má teda povinnosti vyplývajúce zo školských povinností. Matka sa domáha, aby uvedený výrok samotného rozhodnutia súdu prvej inštancie bol zrušený s poukazom na to, že uvedená formulácia výroku trpí vadou právnej nevykonateľnosti. Podľa odvolacieho súdu je na dohode obidvoch rodičov maloletej T., aby si náhradné termíny v rovnakom rozsahu, ako je stanovené rozhodnutím súdu, nahradili, resp. dohodli sa o náhradných termínoch. V žiadnom prípade súd prvej inštancie v tejto časti svojho rozhodnutia nerozhodoval o tom, že náhradný termín z dôvodu choroby maloletej je nevyhnutne potrebný nahradiť zo strany matky v nevyhovujúcom termíne. Je na dohode obidvoch rodičov maloletej, aby uvedené zmarené termíny z dôvodu choroby maloletej boli nahradené a umožnený styk otcovi v náhradných termínoch rovnakého rozsahu po uzdravení maloletej. Aj daný výrok prvostupňového rozhodnutia je možné akceptovať a aplikovať vo vzťahu k obidvom rodičom, čo sa týka styku maloletej s otcom len za toho predpokladu, že tu bude existovať reálna dohoda, ktorá bude aj akceptovateľná zo strany matky, otca, ako aj maloleteho dieťaťa. Z vykonaného dokazovania aj podľa odvolacieho súdu bezpochyby vyplýva, že návrhy oboch rodičov na zmenu rozhodnutia o úprave styku sú dôvodné, nakoľko o úprave styku súd prvej inštancie rozhodol rozhodnutím z 11. mája 2021 a v čase úpravy výkonu rodičovských práv a povinností schválil dohodu rodičov, čo sa týka styku s maloletou vo veľmi obmedzenom rozsahu.

2.4. V zmysle vyjadrení a návrhov tak zo strany otca, ako aj zo strany matky odvolací súd dospel k záveru, že samotným rozhodnutím súd prvej inštancie sa podrobne vyrovnal s návrhom matky na zvýšenie výživného, ako aj argumentov otca. Návrh matky na zvýšenie výživného vyhodnotil súd prvej inštancie ako nedôvodný, pretože výživné zo strany otca na maloletú bolo naposledy upravované rozsudkom zo dňa 11. mája 2021. Čo sa týka argumentov matky v odvolaní, že otec si môže nájsť prácu s vyšším príjmom, pričom poukázala na výpis z aplikácie profesia.sk s tým, že sa môže zamestnať ako vodič medzinárodnej kamiónovej dopravy, ako kuriér pre bistro, ako vodič Prešov In car, s. r. o., ako vodič nákladného auta rozvoz kvetov a floristických doplnkov v Bratislave. Táto argumentácia zo strany matky aj podľa odvolacieho súdu je nedostatočná, nepreukázateľná, nakoľko otec maloletej argumentoval poukazom na svoj príjem, na výdavky, ako aj na úpravu výšky výživného v čase, keď bol zamestnaný s priemernou mzdou vo výške 490,54 eura v období rokov 2020-2021. S

poukazom na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, odvolací súd zdôraznil, že je možné rozhodnutie o výživnom zmeniť, pokiaľ nastala taká zmena pomerov, ktorá je podstatnou zmenou, či už na strane dieťaťa v súvislosti s nástupom na povinnú školskú dochádzku alebo na strane rodičov, ktorí zabezpečujú starostlivosť o dieťa po všetkých stránkach jej života. Vzhľadom však na dobu, ktorá od poslednej úpravy výživného súdom prvej inštancie uplynula, mal odvolací súd za to, že nie je možné konštatovať, že na strane rodičov maloletého dieťaťa, došlo k takej podstatnej zmene, ktorú by bolo potrebné riešiť zmenou vyživovacej povinnosti zo strany otca voči maloletému dieťaťu. Preto odvolaciu námietku aj voči výroku IV. Považoval odvolací súd za nedôvodnú s poukazom na tú skutočnosť, že súd prvej inštancie sa vo svojom rozhodnutí bezpochyby vysporiadal s výškou výživného, ako aj príjmom zo strany obidvoch rodičov v čase samotného rozhodnutia.

2.5. Čo sa týka odvolania voči výroku III. zo strany matky, lebo obvyklý pobyt dieťaťa určený súdom nepovažuje matka za správny, k tejto námietke odvolací súd doplnil, že považuje ju za nedôvodnú, pretože súd prvej inštancie vecne správne a zákonne s dôrazom na to, že samotné miesto odovzdania je podľa výroku III. presne definované a otec maloletej je oprávnený v určenom čase dieťa od matky prevziať a povinný v určenom čase matke odovzdať v mieste jej bydliska, ktoré je miestom obvyklého pobytu maloletého dieťaťa, t. j. v W. na ul. V. XXXX/XX. V žiadnom prípade vo výroku nie je uvedené, že má otec maloleté dieťa odovzdať, resp. prevziať pred bytom matky maloletého dieťaťa.

2.6. Odvolací súd tiež poukázal, čo sa týka rozšíreného styku tak ako to navrhoval otec, že súd prvej inštancie k tomuto nepristúpil, nakoľko v plnom rozsahu akceptoval právo maloletého dieťaťa na vyjadrenie. Odvolací súd zmenil výrok prvostupňového súdu čo sa týka úpravy styku otca s maloletou T., aby do budúca zabezpečil plnohodnotný a fungujúci styk otca nielen na niekoľko hodín počas dňa, ale aj na viacej dní s umožnením pobytu u otca aj cez noc.

2.6. Tiež uviedol, že v zhode so súdom prvej inštancie nemal pochybnosti o správnosti samotných záverov zo strany kolízneho opatrovníka, ako aj samotné závery súdu prvej inštancie, čo sa týka neakceptácie znaleckého dokazovania psychológom, ako aj návrhu na zúženie styku a zvýšenie výživného matky. S poukazom na ust. § 24 ods. 4 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine, odvolací súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri sledovaní dohody rodičov rešpektoval právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom.

2.7. Odvolací súd mal za preukázané, že z vyjadrenia kolízneho opatrovníka vyplýva, že je tu schopnosť oboch rodičov maloletej poskytnúť jej potrebnú starostlivosť, avšak čo sa týka pretrvávajúcej konfliktnej komunikácie, navrhol aj znalecké dokazovanie, čo v danom prípade tak súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd v odvolacom konaní považuje za nedôvodné. Nastavenie úpravy styku maloletej s otcom bolo nastavené už rozsudkom zo dňa 11. mája 2021 a schválená rodičovská dohoda mala fungovať po dohode obidvoch rodičov ohľadom styku maloletej s otcom a odovzdaní dieťaťa zo strany matky otcovi. Odvolací súd zistil také okolnosti, ktoré svedčia o nevhodnosti tohto nastavenia z pohľadu záujmu maloletej T. vo vzťahu k obidvom rodičom. Naopak, spoločné trávenie času môže prehĺbiť vzťah maloletej s otcom, ako aj priniesť do vzťahu obidvoch rodičov určité neutrálne pôsobenie tak zo strany matky maloletej, ako aj zo strany otca maloletej voči sebe. Odvolací súd preto považuje za vecne správne prijať zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie čo sa týka výroku I., nie ako to bolo formulované v samotnom rozhodnutí, ktoré je predmetom odvolacieho konania vydané Okresným súdom Košice II. pod sp. zn. 17P/120/2021-336 zo dňa 3. októbra 2022, ale tak ako to odvolací súd rozhodol. Záverom uviedol, že úlohou súdu je zohľadniť všetky okolnosti posudzovanej veci a rozhodnúť v najlepšom záujme dieťaťa tak, aby bol podiel obidvoch rodičov na starostlivosti a výchove dieťaťa zásadne rovnocenný s prihliadnutím na osobnú starostlivosť rodiča, ktorému bolo dieťa zverené. Podľa názoru odvolacieho súdu uvedenú úlohu súd prvej inštancie dôvodmi v rozsudku naplnil čiastočne, a preto odvolací súd zmenil jeho rozhodnutie vo výroku I. Súd prvej inštancie pomenoval v dôvodoch rozhodnutia fakty a skutočnosti, z ktorých vychádzal a na základe ktorých konštatoval súhrnne svoje závery svedčiace v prospech výrokov v rozhodnutí. V nadväznosti na uvedené odvolací súd potvrdil

napadnutý rozsudok v časti napadnutého rozsahu ako vecne správny postupom vyplývajúcim z ust. § 387 ods. 1 CSP, § 388 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP, okrem výroku I., ktorý zmenil. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 52 CMP v spojení s § 58 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov celého konania. V preskúmvanej veci odvolací súd súčasne nekonštatoval také okolnosti, ktoré by dôvodili priznať náhradu trov konania niektorému z účastníkov podľa § 55 CMP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu čo do všetkých výrokov podala matka (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 CSP. Dovolateľka mala za to, že v konaní došlo k vade, ktorá mala za následok skutočnosť, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Výtýkanú vadu zmätočnosti videla dovolateľka v postupe odvolacieho súdu, ktorý podstatne zmenil právne východiská, podľa ktorých bola vec dosiaľ posudzovaná, a neumožní účastníkom vyjadriť sa k tejto zmene. Súd teda pri prijímaní rozhodnutia o styku rodiča s maloletým prihliada primárne na najlepší záujem maloletého dieťaťa, ale v tesnom závесе za ním má zohľadňovať vôľu jeho rodičov, ktorí nesú zodpovednosť za starostlivosť a riadny vývoj svojho maloletého dieťaťa v duchu ústavnej ochrany rodičovstva (čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992). Súd ako arbiter moci nesmie zneužívať svoje postavenie a koncipovať rozhodnutie, ktoré v podstate neodzrkadľuje skutočnú vôľu ani jedného z účastníkov konania v starostlivosti o maloleté dieťa, a ktoré nie je s ohľadom na výsledky vykonaného dokazovania presvedčivé. Konanie vedené Mestským súdom Košice (predtým Okresným súdom Košice II.) pod sp. zn. 17P/120/2021 bolo iniciované otcom, ktorý sa domáhal rozšírenia styku s maloletou, pričom k jeho návrhu došlo len necelé 4 mesiace potom, čo súd schválil dohodu rodičov, ktorej obsahom bola aj úprava styku otca s maloletou. Prvoinštančný súd návrh otca na zmenu úpravy styku zamietol a na pojednávaní zo dňa 03. októbra 2022 sa otec vyslovene do zápisnice vzdal práva na podanie odvolania, rovnako sa tohto práva vzdal aj kolízny opatrovník. Otec teda v plnej miere súhlasil s rozhodnutím prvoinštančného súdu. Matka vzhľadom na to, že maloletá nezvláda stretávanie s otcom ani v rozsahu stanovenom súdom trvala na jeho zúžení. Vôľa v otázke stretávania sa otca s maloletou bola teda jasne deklarovaná všetkými účastníkmi konania: otec súhlasil so zachovaním statusu quo (styk otca podľa pôvodnej rodičovskej dohody a bez prespávania), matka žiadala zúženie styku, kolízny opatrovník súhlasil so zachovaním statusu quo (styk otca podľa pôvodnej rodičovskej dohody a bez prespávania), maloletá sa vyjadrila, že sa s otcom chce stretávať v utorok a niekedy v sobotu, prespávanie odmietla. Aj Ústavný súd v jednom zo svojich nálezov zdôraznil potrebu súdu vnímať vôľu rodičov v starostlivosti o ich maloleté dieťa ako jedného z princípov ochrany rodičovstva. (PL. ÚS 26/05-37 „Dospel k záveru, že zákonná úprava styku rodičov s ich maloletými deťmi preferujúca dohodu rodičov a až následné uplatňovanie rozhodovacej právomoci súdu o tejto otázke zodpovedá ústavnej ochrane rodičovstva a požiadavke na osobitnú ochranu detí a mladistvých garantovaných v čl. 41 ods. 1 ústavy.“). Dovolateľka je názoru, že rozhodovanie súdu o styku otca s maloletou v zmysle právnej úpravy a rozhodovacej praxe musí vnímať v prvom rade prejavenu vôľu samotných rodičov, pranie maloletého ak tieto vzhľadom na svoj vek vie adekvátnym spôsobom vyjadriť a v neposlednom rade výsledky skúmania kolízneho opatrovníka, ktorý nahrádza neraz ako predĺžená ruka súdu jeho vlastné skúmanie. Odvolací súd vychádzajúc z listinných podkladov a vyjadrení všetkých účastníkov rozhodol v rozpore s týmito zisteniami, a ten koho rozhodnutie odvolacieho súdu najviac zasiahne je práve maloletá, ktorá si ešte nezvykla ani na doposiaľ nastavený styk s otcom. Možno predpokladať, že uvedené pochopil aj samotný otec, ktorý napriek zamietavému rozhodnutiu prvoinštančného súdu toto nenapádal a na rozšírení styku netrval.

3.1. V otázke „prekvapivosti“ súdneho rozhodnutia dovolateľka poukázala na názor vyslovený Ústavným súdom SR sp. zn. III. ÚS 52/2019 z 1. apríla 2020: „Zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva aj zákaz tzv. prekvapivých rozhodnutí. O prekvapivé rozhodnutie ide aj v prípade, ak inštančne nadriadený (spravidla odvolací) súd úplne alebo podstatne zmení právne východiská, podľa ktorých bola vec dosiaľ posudzovaná, a neumožní účastníkom vyjadriť sa k tejto zmene. Typicky pôjde o zmenu právnej kvalifikácie relevantných skutkových zistení alebo rozhodujúcich skutkových okolností, a to za situácie, keď počas konania predchádzajúceho takejto zmene nemali strany pochybnosť o inej, dovedty zvažovanej kvalifikácii (vychádzajúc z priamej

informácie súdu alebo z iných podstatných skutočností). Prekvapivosť rozhodnutia môže spočívať v aplikácii právnej normy, ktorá dosiaľ v konaní nebola použitá sporovými stranami ani súdom, alebo v zmene právneho názoru súdu vyvolanej dôkazom vykonaným alebo skutočnosťou zistenou až v odvolacom konaní, ku ktorým sa účastník nemal možnosť vyjadriť. Posúdenie, či v danom prípade ide o prekvapivé rozhodnutie, bude vždy závisieť od konkrétnych skutkových okolností. Iba odlišná interpretácia totožného zákonného ustanovenia aplikovaného na zhodný skutkový stav nemôže spôsobiť prekvapivosť napadnutého rozhodnutia.“

3.2. Rozhodnutie odvolacieho súdu podľa názoru dovolateľky nezohľadňuje individuálne okolnosti prejednávanej veci, ale vychádza zo všeobecnej premisy o potrebe väčšej ingerencie v starostlivosti o maloleté dieťa rodičom, ktorý sa oň osobne nestará. Aj keď matka nepopiera právo otca stretávať sa s maloletou, uvedené právo musí byť realizované v najlepšom záujme maloletej zohľadňujúc individuálne okolnosti. Maloletá nie je nateraz psychicky pripravená stretávať sa s otcom v súdom určenom rozsahu a rozhodnutie súdu ju doslova traumatizuje natoľko, že sa matke viac krát zverila, že chce ísť na „sociálku“ povedať ako sa chce stretávať s otcom a dotazuje sa matky, prečo sa nikto nezaujímal o jej názor.

3.3. Nesprávne právne posúdenie dovolateľka vidí aj vo výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu I. inštancie čo do výroku II. (zvýšenie výživného), III. (zmena miesta odovzdávania a prevzatia maloletej otcom), IV. (náhradných stykov otca s maloletou) a výroku o nároku na náhradu trov konania.

3.4. V zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP (dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky).

3.5. Za nesprávne považuje dovolateľka rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil výrok rozsudku súdu I. stupňa, ktorý návrh matky na zvýšenie výživného zamietol. Je názoru, že odvolací súd neprihliadol na zjavné pochybenia súdu prvého stupňa, ktorý v otázke výšky výživného nevykonal dostatočné dokazovanie ohľadom príjmov a výdavkov otca a za týmto účelom si nezabezpečil potrebné dôkazy a nerešpektoval prednosť princípu potenciality pred princípom fakticity, - nerozhodol v najlepšom záujme maloletej. V konaní starostlivosti o maloletých je to práve súd, ktorý je povinný ex offio skúmať všetky potrebné skutočnosti pre rozhodnutie vo veci a teda otázku príjmom povinného rodiča a jeho schopností, možností a majetkových pomerov bez návrhov účastníkov konania posudzovať pri stanovení výšky výživného v najlepšom záujme maloletého dieťaťa. Poukázala na Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. novembra 2018, vydaný v konaní vedenom pod sp. zn. 1Cdo/165/2017: „Povinnosťou súdu je preto prihliadnuť v konaní o zvýšenie výživného pre maloletého na celkové majetkové pomery povinného a tzv. potencialitu príjmov, t. j. k jeho zjavne nevyužitým schopnostiam. Pri určení výšky výživného je rozhodujúci príjem, ktorý rodič reálne mohol dosahovať a nie príjem, ktorý fakticky dosahuje, preto princíp potenciality má prednosť pred princípom fakticity. V zmysle ustanovenia § 62 ods. 5 ZR je rodič povinný plne rešpektovať svoju vyživovaciu povinnosť a svoje výdavky usmerniť tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti nebolo ohrozené a s využitím svojich subjektívnych vlastností a pracovných príležitostí si organizovať svoje pracovné aktivity tak, aby mal reálnu možnosť si riadne plniť svoju vyživovaciu povinnosť.“

3.6. K zmene miesta odovzdávania a prevzatia maloletej otcom (výrok III. rozsudku súdu I. stupňa) uviedla, že v podanom odvolaní apelovala na potrebu úpravy tak, aby otec nevstupoval do bytového domu kde býva ako ani na pozemok na ktorom sa nachádza, nakoľko takýto postup je v rozpore s právoplatným rozhodnutím Okresného súdu Košice II sp. zn. 25C/87/2020-31 zo dňa 27. novembra 2020. Uvedené nebolo odvolacím súdom riešené spôsobom, ktorý by bol pre strany zrozumiteľný a následne otcom rešpektovaný. Otec opakovane porušuje zákaz vstupu do bytového domu kde má matka bydlisko a bolo vecou odvolacieho súdu, aby rešpektujúc výroky rozhodnutia Okresného súdu Košice II sp. zn. 25C/87/2020-31 zo dňa 27. novembra 2020, upravil výrok rozhodnutia súdu I. stupňa napádaného odvolaním matky v otázke odovzdávania a prevzatia maloletej otcom tak, aby bol pre strany

zrozumiteľný a právne vykonateľný.

3.7. K určení „náhradných“ stykov otca s maloletou (výrok IV. rozsudku prvoinštančného súdu) apelovala na právnú ako aj faktickú nevykonateľnosť napádaného výroku. Poukazovala najmä na samotnú formuláciu „v náhradnom termíne ... v najbližšom termíne“. Je názoru, že súd nevysvetlil, čo tieto termíny v ich praktickej rovine znamenajú, pretože koncept tzv. náhradných stykov právna úprava nepozná a ak sa súd rozhodol vnieť ho do svojho rozhodnutia, je povinný koncipovať ho pre strany zrozumiteľným spôsobom, čo sa v prejednávanej veci nestalo.

3.8. Čo sa týka výroku o nároku na náhradu trov konania (tretí výrok týmto dovolaním napádaného rozhodnutia), poukázala na nesprávnosť tohto výroku. Samotné konanie bolo iniciované na podklade návrhu otca. Napriek tomu, že prvoinštančný súd jeho návrhu nevyhovel, s rozhodnutím sa stotožnil, nežiadal jeho zmenu v odvolacom konaní a preto jeho postup podaním návrhu necelé 4 mesiace po prvotnej úprave možno považovať za účelový. Aj z tohto ohľadu sa priznanie nároku na náhradu trov konania matke zdá v zmysle § 55 zákona č. 161/2015 Z. z. spravodlivé.

3.9. Záverom žiadala odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

4. Otec vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol že ho považuje za vecne správne a žiada, aby dovolací súd dovolanie matky podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

5. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ďalej aj „ÚPSVaR“), ako procesný opatrovník, sa k dovolaniu nevyjadril.

6. Dovolanie je v posudzovanom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v týchto veciach je od 1. júla 2016 upravené v zákone č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 a § 77 CMP obsahujúce niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovujú inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania dovolateľky bolo potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky je prípustné aj dôvodné.

7.1. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

7.2. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7.3. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane,

aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.4. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7.5. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

7.6. Dovolateľka vyvodzujúca prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, nevysporiadanie sa s odvolacou argumentáciou navrhovateľky, ako aj s návrhom na doplnenie dokazovania. Okrem uvedeného odvolaciu súdu vytkla nedoplnenie dokazovania pri zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania aj z ust. § 421 CSP čo do výroku II. a III. rozsudku odvolacieho súdu.

7.7. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

7.8. Podľa § 188 ods. 1 CSP súd vykonáva dôkazy na pojednávaní.

7.9. Podľa § 383 CSP je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

7.10. Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

7.11. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

7.12. Dokazovanie je procesným právom osobitne upravený postup súdu v civilnom konaní, slúžiaci k utvoreniu poznatkov súdu o skutočnostiach dôležitých pre rozhodnutie, ktorých existencia alebo neexistencia zostala pochybná, kedy súd svojimi zmyslami poznáva určitú rozhodujúcu skutočnosť priamo alebo poznáva určité správy o tejto skutočnosti. Pri tomto postupe utvorené poznatky sa nazývajú skutkové poznatky a myšlienkový postup hodnotenia rozhodujúcich skutočností je skutkovým hodnotením.

7.13. Najvyšší súd poukazuje, že od počiatku bolo v judikatúre opakovane zdôrazňované, že ak sa chce odvolací súd odchyliť od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie na základe dokazovania výsluchom svedkov, musí tieto dôkazy vykonané predtým bezprostredne súdom prvej inštancie opakovať. Ak by tak neurobil, chýbali by mu náležité podklady na vyhodnotenie týchto dôkazov, založené napríklad na ich priamom vnímaní. Odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednávanej veci. Ak sa má vykonať pred dovolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že ak odvolací

súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov.

7.14. Aby sa teda odvolací súd mohol odchyliť od skutkových zistení, ktoré súd prvej inštancie čerpal z výpovedí strán alebo svedkov, ktorí boli prvoinštančným súdom vypočutí na pojednávaní, musí dôkazy priamo vykonané súdom prvej inštancie opakovať, prípadne doplniť. Ak by sa odvolací súd odchytil od skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa bez toho, aby rešpektoval povinnosť opakovania alebo doplnenia dokazovania, zasiahol by do ústavne zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, do obsahu ktorého patrí aj to, že odvolací súd sa môže odchyliť od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom len po doplnení alebo opakovaní dokazovania, ktorého výsledky opravnému súdu umožnia vlastné, prípadne aj odlišné hodnotenie dôkazov (pozri BARICOVÁ, Jana. § 384 [Dokazovanie na odvolacom súde]. In: ŠTEVČEK, Marek, a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2022).

7.15. Odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne aj skutkovým súdom. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchylenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (sp. zn. 4Cdo/98/2017, 1CdoR/9/2023). Odvolací súd teda sám nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie iba prehodnotiť.

7.16. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil citáciou príslušných ustanovení čl. 11, § 1, § 111 písm. b), § 120 CMP, § 2 ods. 1, 2 CMP, ako aj § 121 a následne podľa ustanovenia § 217 ods. 1 CSP a § 62 Zákona č. 36/2002 Z. z. o rodine, ako aj ustanovenia § 75, § 76 ods. 1 a § 77 tohto zákona. Prihliadal na vykonané dokazovanie a mal za to, že návrhy oboch rodičov na zmenu rozhodnutia o úprave styku nie sú dôvodné. Uviedol, že s prihliadnutím na práva rodiča, ktorému dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti, ako aj z dôvodu potreby predchádzať vzniku konfliktných situácií, z dôvodu nerealizácie styku vzhľadom na častú chorobnosť dieťaťa, súd považoval za potrebné uložiť matke povinnosť umožniť styk otcovi v náhradnom termíne, pokiaľ sa jeho styk s dieťaťom neuskutoční z dôvodu choroby maloletej v rovnakom rozsahu v najbližšom termíne po uzdravení maloletej. Návrh matky na zvýšenie výživného súd vyhodnotil ako nedôvodný. Dôvodil ďalej tým, že výživné zo strany otca na maloletú bolo naposledy upravené rozsudkom zo dňa 15. mája 2021, pričom matka žiada zvýšiť výživné otca počnúc od 1. januára 2022, t. j. po uplynutí siedmich mesiacov. Prvoinštančný súd pritom poukázal na priemerné čisté mesačné príjmy oboch rodičov a dospel k záveru, že je možné rozhodnutie o výživnom zmeniť, pokiaľ nastala zmena pomerov, pričom súd konštatoval, že na strane rodičov k podstatnej zmene pomerov nedošlo. Pomer sa zmenil na strane dieťaťa v súvislosti s nástupom na povinnú školskú dochádzku, avšak vzhľadom na dobu, ktorá od poslednej úpravy výživného uplynula, mal prvoinštančný súd za to, že nie je možné konštatovať, že ide o takú zásadnú zmenu pomerov, ktorá odôvodňuje zmenu právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu o výživnom.

7.17. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo dospel k záveru, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil síce skutočný stav v dostatočnom rozsahu, na základe toho mal dospieť k správnym skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdiť. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva nesúlad medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Prvoinštančný súd porušil svojim rozhodnutím právo účastníkov na spravodlivý proces, pretože v hodnotení skutkových zistení abscentuje relevantná skutočnosť pri vyhodnotení úpravy rodičovských práv a povinností na strane otca. Súd prvej

inštancie vôbec nebral do úvahy právo otca ako rodiča, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti s poukazom na ustanovenie § 62 ods. 5, 6 Zákona o rodine. Prvoinštančný súd sa vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozsudku zaoberal v prevažnej miere argumentáciou matky maloletej T. ohľadom zdravotného stavu maloletej, poukazom na školské a mimoškolské povinnosti. Nezaoberal sa však dôsledne právom otca na realizáciu styku s maloletou. Rozsudok súdu je v časti výroku I. nepresvedčivý, odôvodnenia rozsudku, rovnako ako aj závery, ku ktorým dospel nie sú racionálne a spravodlivé. Odvolací súd konštatuje, že odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku nie je dostatočne vyčerpávajúce a nezodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd nezistil v tejto veci dôvod, pre ktorý by mal súhlasiť s podstatnou argumentáciou použitou prvoinštančným súdom na podporu ním zvoleného postupu ohľadom styku maloletej s otcom. Právo pre správnosť a objektívnu argumentačnú presvedčivosť súdom prvej inštancie z dôvodov, ktoré tam uviedol, nepostačovalo pre konštatovanie správnosti dôvodov súdu prvej inštancie odvolacím súdom. Odvolací súd na zdôraznenie nesprávnosti napadnutého rozsudku preto poukazuje na najpodstatnejšie aspekty, ktorými reaguje na argumenty matky v odvolaní voči rozsudku súdu prvej inštancie. K matkou namietanému odvolaciemu dôvodu zúženia styku a nevykonaniu navrhovaného dokazovania s poukazom na vyjadrenie kolízneho opatrovníka v správe z 28. septembra 2022, odvolací súd argumentuje tým, že vykonané dôkazy zhodnotil súd prvej inštancie v súlade s tým, čo uviedla maloletá pri jej vyjadreniach pred kolíznym opatrovníkom, pričom samotná maloletá argumentovala, že s ockom chce byť v utorok, prípadne nejaký iný deň a neprespi u neho iba z toho dôvodu, že by jej bolo smutno za mamkou. V žiadnom prípade vyjadrenie dieťaťa nespochybňuje, že jej vzťah k otcovi je dobrý. To, že medzi rodičmi existuje vzájomná nevraživosť a konflikty, do ktorých je vťahované veľakrát aj samotné maloleté dieťa ešte neznamená, že by súd prvej inštancie musel nariadiť znalecké dokazovanie z odboru psychológie na to, aby mohol byť realizovaný styk s maloletým dieťaťom, či už rozšírený alebo zúžený zo strany otca. Práva styku rodiča s dieťaťom korešpondujú v celom rozsahu s právom dieťaťa poznať svojich rodičov, právo na ich starostlivosť, ako aj právo na zachovanie jeho rodinných zväzkov v súlade so Zákonom o rodine a s vylúčením nezákonných zásahov podľa čl. 7 a 8 Dohovoru o právach dieťaťa. Poukázal, že názoru maloletého dieťaťa bola dostatočne venovaná pozornosť tak po stránke vekovej, ako aj po stránke rozumovej a aj po stránke zdravotnej. V danej veci nemôže predsa súd rozhodovať vyslovene podľa názoru maloletého dieťaťa, tento názor však musí v rámci vyhodnotenia dôkazov brať v úvahu. Zdôraznil, že je na obidvoch rodičoch, aby toto právo maloletého dieťaťa samostatne a slobodne vyjadril svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú, aj mohlo realizovať.

7.18. Čo sa týka potreby zúženia styku otca s maloletou, odvolací súd poukázal, že v tomto konaní nemožno vziať do úvahy rozhodnutie Okresného súdu Košice II. sp. zn. 25C/87/2020-31 z 27. novembra 2020, ktorým súd uložil otcovi zákaz vstupovať do bytu č. 12 nachádzajúceho sa v W. na ul. V. XX, vchod XX na 6. poschodí, ako aj na pozemok nachádzajúci sa v kat. úz. W., zastavaná plocha a nádvorie. Ide o vzťah otca a matky, nie otca k maloletej T.. Z uvedeného dôvodu matka apelovala v odvolaní tým, že si nepraje, aby otec vstupoval do bytového domu, v ktorom býva a že otec má preberať a odovzdávať maloletú pred vchodom, teda pred bránou do budovy, v ktorej má trvalý pobyt. Ak teda súd videl potrebu zmeniť miesto preberania a odovzdania maloletej s otcom, matka je toho názoru, že tieto skutočnosti bolo potrebné zohľadniť s poukazom na rozhodnutie Okresného súdu Košice II. z 27. novembra 2020. Odvolací súd zdôraznil, že výrokom III. súd prvej inštancie zmenil rozsudok Okresného súdu Košice II. 14P/56/2020-440 z 11. mája 2021 v časti styku tak, že otec je oprávnený v určenom čase dieťa od matky prevziať a povinný v určenom čase matke odovzdať v mieste jej bydliska, ktoré je miestom obvyklého pobytu maloletého dieťaťa. Daným výrokom v žiadnom prípade súd prvej inštancie nerozhodol o tom, že dieťa má otec prevziať v budove, kde má zakázaný vstup, resp. v samotnom byte alebo pred dverami bytu. Má odovzdať maloleté dieťa v mieste jej bydliska, ktoré je miestom obvyklého pobytu maloletého dieťaťa, t. j. výrok, ktorým bola matka zaviazaná odovzdať dieťa otcovi v mieste jej bydliska, nie v budove, v ktorej je byt, do ktorého má otec zakázaný vstup. Z uvedeného znenia výroku III. napadnutého rozsudku je preto odvolací súd toho názoru, že v žiadnom prípade predmetným rozsudkom nebol spochybnený rozsudok zo dňa 27. novembra 2020, ani nebolo v žiadnom prípade porušené právo na ochranu práv matky maloletej predmetným rozsudkom.

7.19. Dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyvodil o skutočnom stave veci (čl. 6 a § 35 CMP) a na jeho základe právne závery odlišné od záverov súdu prvej inštancie bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Ak sa odvolací súd chcel odchyliť od skutočného stavu veci zisteného súdom prvej inštancie, mal tak urobiť na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, teda nariadiť pojednávanie v zmysle § 385 ods. 1 CSP a dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu zopakovať a zadovážiť si tak rovnocenný poklad pre odlišné hodnotenie dôkazov podľa § 191 CSP v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu. Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad nepostupoval, keď vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí vo výroku I. vychádzal z dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie, ktoré ale inak vyhodnotil, no bez toho, aby na ním nariadenom pojednávaní zopakoval (príp. doplnil) dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd postupoval v rozpore so znením ustanovenia § 384 ods. 1 CSP, a teda sa natolko odchyľil od jeho znenia, že zásadne poprel jeho účel a význam, keď dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako prvoinstančný súd bez vykonania vlastného dokazovania alebo jeho zopakovania v odvolacom konaní, čím znemožnil dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Dovolací súd mal preto za preukázané, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie v danej časti vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa pritom do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015) a na tom zotrúva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017).

7.20. Najvyšší súd pripomína, že rozhodnutia všeobecných súdov o úprave práv a povinností k maloletým deťom nemajú povahu rozhodnutí „absolútne konečných“, a teda nezmeniteľných, ako vyplýva i z ustanovenia § 26 zákona o rodine, ktorý zmenu rozhodnutia podmieňuje „zmenou pomerov“. Uvedené platí tým skôr, pokiaľ súdy svoje rozhodnutia zakladajú na okolnostiach, zmena ktorých je v budúcnosti predvídateľná či aspoň reálne možná.

8. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

9. Dovolací súd tiež poukazuje, že ak dovolací súd zruší rozsudok odvolacieho súdu a vráti mu vec na ďalšie konanie, odvolací súd nesmie odôvodnenie svojho nového rozsudku koncipovať tak, že iba dopĺňa pôvodné odôvodnenie zrušeného rozsudku. Zrušený rozsudok v čase opätovného rozhodovania už právne neexistuje (obdobne pozri nález Ústavného súdu SR z 26. apríla 2017, sp. zn. II. ÚS 754/2016).

10. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP), v novom konaní rozhodne aj o trovách pôvodného a odvolacieho konania (§ 453 ods. 1 a 3 CSP).

11. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.